

Deze website maakt gebruik van bestanden (zoals cookies) en andere technologieën. Door verder te surfen stemt u in met het gebruik hiervan. [Meer informatie](http://www.mediahuis.be/surf-policy)
(<http://www.mediahuis.be/surf-policy>)

OK

dS De
Standaard

(<http://www.standaard.be/>)

Dit plus-artikel krijgt u gratis: veel leesplezier!

Als geregistreerde bezoeker kunt u elke maand 5 plus-artikels gratis lezen. Wilt u onbeperkt toegang tot onze journalistiek? **Lees een maand lang De Standaard op pc, tablet en smartphone voor maar 1€!**

([https://www.standaard.be/abonnement/actie/opvolgipw?](https://www.standaard.be/abonnement/actie/opvolgipw?utm_campaign=poreuzetolpoort&utm_source=de%20standaard&utm_medium=Paywall&ca_id=1390)

[utm_campaign=poreuzetolpoort&utm_source=de%20standaard&utm_medium=Paywall&ca_id=1390](https://www.standaard.be/abonnement/actie/opvolgipw?utm_campaign=poreuzetolpoort&utm_source=de%20standaard&utm_medium=Paywall&ca_id=1390))

dS + ZATERDAG 26 AUGUSTUS 2017 - BIZ

(https://dsocdn.akamaized.net/Assets/Images_Upload/2017/08/26/5615ac10-89b5-11e7-acfb-31410c05c1ef.jpg?width=1152&format=jpg)

Dirk Vansintjan: 'Coöperatieve structuren zijn ideaal om de Europese energietransitie vorm te geven.' © Wim Kempnaers

INTERVIEW DUURZAAMHEIDSPIONIER DIRK VANSINTJAN

Niet de multinationals, maar de gewone burgers zijn het best geplaatst om de Europese energietransitie vorm te geven. Daarvan is duurzaamheidspionier Dirk Vansintjan

'Geef energiesector terug aan de burgers'

Van dorpscafé tot megamolen

Wie is Dirk Vansintjan?

- Medeoprichter en bestuurder Ecopower
- Drijvende kracht achter de watermolen van Rotselaar
- Voorzitter Rescoop
- Bestuurder Molenforum Vlaanderen
- Mede-initiatiefnemer Organisatie Duurzame Energie Vlaanderen (ODE)
- Ex-gemeenteraadslid voor Groen in Rotselaar

Het lijkt een compleet onhaalbare kaart. De koepel van Europese energiecoöperaties Rescoop overweegt om van het Nederlandse energiebedrijf Eneco een coöperatie te maken (*DS 24 augustus*). Het geld dat daarvoor nodig is – naar schatting zo'n 3 miljard euro – lijkt een onoverkomelijke hinderpaal. Maar het ligt er maar aan hoe je het bekijkt. 'Per klant is het een paar honderd euro', zegt Dirk Vansintjan, de voorzitter van Rescoop.

Hij heeft er zijn levenswerk van gemaakt om de stroomproductie terug te brengen naar waar ze volgens hem thuishoort: bij de burgers. Weg van de winstgedreven multinationals als Engie Electrabel of EDF Luminus, waarvan de belangen haaks staan op die van de gebruikers. Vergroening, duurzaamheid, decentralisatie – dat is volgens hem de toekomst. En zelfbeschikking: volgens het coöperatieve model zijn de consumenten zelf eigenaar van het bedrijf dat hen van stroom voorziet.

Vansintjan brengt die principes al jarenlang in de praktijk bij Ecopower, de grootste Belgische energiecoöperatie, met vijftigduizend aandeelhouders. Het is een van de meest succesvolle voorbeelden van coöperatieve energieproductie in Europa. En het is een model dat de wind in de zeilen heeft. In tal van landen zien burgers in dat het voordelen heeft om als gemeenschap zelf in te staan voor de energieproductie, in plaats van die af te nemen van een naar winstmaximalisatie strevende multinational. Rescoop groepeerd nu 1.240 coöperaties, met 650.000 aandeelhouders uit elf Europese landen. 'Power to the people', luidt niet voor niets de ondertitel van het boekje dat Vansintjan erover schreef.

Het essentiële verschil met traditionele bedrijven is, legt hij uit, dat een coöperatie niet winst-, maar waardegedreven is. ‘Natuurlijk maakt Ecopower ook winst. Die keren we uit aan onze aandeelhouders, in de vorm van een dividend. Maar we streven niet naar een zo hoog mogelijk financieel rendement. En belangrijk is dat de winsten niet verdwijnen naar een of ander hoofdkwartier in het buitenland, maar binnen de lokale gemeenschap blijven.’

Er is nog een ander, meer ideologisch, aspect. Vansintjan en zijn medestanders vinden dat de baten van wind en zon niet in handen van privé-aandeelhouders mogen terechtkomen. De wind en de zon zijn immers van niemand in het bijzonder, en de ‘oogst’ moet dus in gemeenschappelijke handen blijven. Bij voorkeur zou duurzame energie-opwekking dus een overheidstaak moeten zijn. Maar als de overheid het laat afweten – zoals bij Eneco, waar sommige publieke aandeelhouders willen verkopen – is een coöperatieve structuur second best.

Laag profiel

Toch is de vraag of consumenten er wel op zitten te wachten om mede-eigenaar te worden van een elektriciteitsbedrijf. Ondanks het relatieve succes blijven coöperatieve energiebedrijven een kleinschalig, marginaal fenomeen. Er zijn nog altijd veel meer Vlamingen geen Ecopower-coöperant dan wel. ‘Wij hebben noodgedwongen een laag profiel’, verdedigt Ecopower-bestuurder Relinde Baeten zich. Tegen het marketinggeweld van de grote energiereuzen kan Ecopower niet op. Als het dat al zou willen. ‘De meeste klanten komen bij ons terecht via mond-tot-mondreclame of via de V-test van de Vreg. We hebben geen budget voor reclame. Maar we merken wel dat veel burgers iets willen doen, en bereid zijn te participeren. Na de crisis is er een wantrouwen ontstaan tegenover de vrije markt. Mensen beseffen dat we af moeten van het huidige vervuilende energiesysteem en staan ervoor open om mee te participeren.’

Coöperatieve structuren zijn ideaal om de Europese energietransitie vorm te geven, vindt Vansintjan. Ook al omdat mensen sneller de lasten daarvan aanvaarden, als ze ook meedelen in de lusten. ‘Door de transitie zal er de komende jaren veel verwacht worden van de burgers. Betrokkenheid en medezeggenschap zijn daarbij belangrijk. Dan moet je zorgen voor een rechtvaardig systeem, waarbij de winsten niet worden weggesluisd’.

Hij heeft die visie onlangs op papier gezet en overgemaakt aan de Europese Commissie. ‘We hebben er de afgelopen jaren zwaar op ingezet om onszelf op de kaart te zetten in Europa. Niet alleen hebben de energie-coöperaties de handen

in een geslagen, we werken via de Community Energy Coalition ook samen met consumentenorganisaties, met de milieubeweging en met steden en gemeenten. Deze website maakt gebruik van bestanden (zoals cookies) en andere technologieën. Door verder te surfen stemt u in met het gebruik hiervan. [Meer informatie](#) (http://www.tomwillems.nl)

rol van de burger in het energielandschap centraal stellen. De Europese Commissie heeft daar wel oren naar. Er wordt nu gewerkt aan een nieuwe richtlijn voor de energiemarkt, en daarin zal met initiatieven zoals de onze rekening worden gehouden. Nu botsen we soms op problemen. We zijn fietsers die zich noodgedwongen op de snelweg moeten begeven, terwijl er eigenlijk ook een fietspad moet zijn.'

Baeten: 'Onze indruk is dat de Europese Commissie zelf ook graag wil inzetten op burgers. Ze is te lang vooral met bedrijven bezig geweest. Nu wil Europa het contact met de gewone mensen hernieuwen. Die worden niet langer alleen gezien als consument, maar als volwaardige burger. Dat is een goede evolutie.'

Het is een verhaal dat op veel plaatsen aanslaat. In Frankrijk bijvoorbeeld bij burgemeesters van afgelegen dorpen. 'Die gemeentebesturen zijn het vaak beu om altijd maar naar geld te hengelen in Parijs. Als ze van ons horen hoeveel geld er via coöperaties geogst kan worden, staan ze met hun oren te flapperen. Ook in Denemarken beweegt er veel. Veel oudere windmolens zijn daar langzamerhand aan vervanging toe. Maar dat zijn kleine turbines, die door een paar boeren zijn neergezet. Om die te kunnen vervangen door een moderne turbine met een groter vermogen, heb je de betrokkenheid van het hele dorp nodig. Zo blijft de energieproductie maximaal in handen van de burgers'.

Investeringsfonds

De Europese samenwerking krijgt ook een financiële dimensie. Rescoop werkt aan het oprichten van een Europees investeringsfonds op onderlinge basis (een mutual fund in vaktaal). Coöperaties die veel geld hebben maar weinig investeringsprojecten, kunnen via zo'n fonds andere coöperaties bijstaan die in de omgekeerde situatie zitten. Op kleinere schaal doet Ecopower dat nu al. 'Wij hebben die rol vervuld voor een viertal Waalse en Franse projecten, waar de banken terughoudend waren. Wij hadden geen projecten, maar wel geld. Zo zijn we daar medeaandeelhouder geworden, we hebben er een paar turbines aan overgehouden.'

Het imago van coöperaties heeft behoorlijke averij opgelopen door de debacles van Arco en Groenkracht, de coöperatieve structuur achter het failliete Electrawinds. 'Daar is het fout gelopen doordat de coöperatieve weg verlaten werd, en het pad van het kapitalisme is ingeslagen', analyseert Tom Willems, bestuurder en projectmedewerker bij Ecopower. 'De structuur van Groenkracht was volledig in tegenspraak met de coöperatieve principes. De coöperanten waren geen eigenaar van de windmolens, ze leenden alleen hun geld uit aan Electrawinds. Dat willen we

juist vermijden bij Ecopower en de andere energiecoöperaties. Wij werken zoveel mogelijk met eigen kapitaal, en met zo weinig mogelijk schuld. Dan ben je ook niet afhankelijk van de staat.

Deze website maakt gebruik van bestanden (zoals cookies) en andere technologieën. Door verder te surfen stemt u in met het gebruik hiervan. [Meer informatie](#)

(<http://www.kelkoo.nl>)

‘De meeste coöperatieve vennootschappen in België zijn geen echte coöperaties’, zegt Vansintjan. ‘De open kapitaalstructuur van een cvba is aantrekkelijk voor heel wat ondernemers, maar verder volgen ze absoluut niet alle coöperatieve principes die al honderd jaar vastliggen. Het is ook een misverstand dat coöperaties altijd links en progressief zijn. In het buitenland zie je vaak het omgekeerde. In de Verenigde Staten bestaan veel energiecoöperaties, gevormd door boeren die zelf hun netwerk aanleggen. Want als je op een afgelegen boerderij woont, is niemand geïnteresseerd in het aanleggen van dat netwerk. Daar valt niks aan te verdienen. Dus moet je het zelf doen, samen met je buren. Dat soort coöperaties ontstaat soms ook vanuit een idee van autonomie, en wantrouwen tegenover buitenstaanders. Om dezelfde reden staan coöperaties relatief sterk in het behoudsgezinde Beieren.’

Misschien dat vanuit die hoek nog hulp kan komen voor het Eneco-project. Rescoop wil er Groot-Brittannië, Frankrijk en Duitsland bij betrekken, landen waar Eneco ook actief is. ‘Dit is een unieke opportuniteit. We zijn het aan onszelf verplicht om het te proberen.’

Van dorpscafé tot megamolen

Het schoolvoorbeeld van een geslaagde energiecoöperatie is het afgelegen Oostenrijkse dorp **Güssing**, vlak bij de Hongaarse grens, waar een initiatief van zes gezinnen is uitgegroeid tot een coöperatie die een biogasinstallatie uitbaat op basis van snoeihout uit de naburige bossen. Het dorp kreeg wereldfaam door een artikel in de New York Times.

In het Nederlandse dorpje **Esbeek** werd in 2006 een coöperatie opgericht om het dorpscafé te redden. Het initiatief was zo succesvol dat de coöperatie zich sindsdien heeft toegelegd op het verhogen van de leefbaarheid in het dorp. In een zaaltje werd een dorpsruiskamer ingericht, er werden goedkope woningen gebouwd en de coöperatie werkt ook mee aan de herbestemming van de dorpskerk en de aanleg van een glasvezelnet.

Het Italiaanse dorpje **Prad**, in de bergen van Zuid-Tirol, was lange tijd te afgelegen voor aansluiting op het elektriciteitsnet. In 1926 richtten vijf inwoners een coöperatie op voor een lokale waterkrachtcentrale. Ondanks tegenslagen werden er jaren nog drie waterkrachtcentrales bijgebouwd. De coöperatie E-Werk Prad produceert nu ook energie uit wind, zon en biomassa voor 1.200 leden.

In het Deense **Ulfborg** bouwde de alternatieve scholengemeenschap Tvind in 1975 wat toen de grootste windturbine ter wereld was, als protest tegen de opkomst van kernenergie. De molen moest de scholen van energie voorzien. De turbine draait nog steeds, terwijl de tegelijkertijd gebouwde Zweedse kerncentrale Barsebäck in 2005 gesloten werd. (rmg)

Deze website maakt gebruik van bestanden (zoals cookies) en andere technologieën.

OK

Door verder te surfen stemt u in met het gebruik hiervan. Meer informatie

(<http://www.mediahuis.be/surf-policy>)